DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA
CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ-nonâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXVII.

M. JOANNE-JACOBO NOLLAN, M^i. PETRI-JOANNIS-CLAUDII MAUDUYT DE LA VARENNE vices gerente, Doctore Medico, Præside.

An in nullâ aëris temperie sanitati fovendæ magis conducat exercitium, quam in humidâ.

I.

AER in lucem editis necessarium est vitæ pabulum. Si quis illius usu orbatur, angitur illicò, & ne paucis quidem momentis vitam servare potest. Quin immò, nisi sæpiùs renovetur, ex ipso respirationis opere & insensili corporis exhalatione tam depauperatur & inquinatur, ut ad vitam sufficere nedùm valeat, immò noxius fiat aut lethalis; quod probatur exemplo animalium sub campanulâ vitreâ inclusorum. Hæc brevi pereunt, nisi ipsis cum aëre externo commercium restituatur. Multiplici viâ corpus nostrum ingreditur aër; asperâ arteriâ ad pulmonem tendit, œsophago defertur ad ventriculum, & ad intimos usquè recessus penetrat. Sanguini cœterisque humoribus immiscetur, perfectumque affectat æquilibrium cum aëre corpus externè ambienti. Si hujus actio tantispèr imminuitur vel augetur, indigena corporis aër statìm sese explicat vel comprimitur, & sanguinem ad affectandum majus aut minus spatium compellit. Sic externa corpori incumbens atmosphæra, interni aëris liquoribus immixti vim elasticam pressione suâ moderatur & regit. Sìc magìs minùs-ve compacti humores faciliùs aut difficiliùs sua vasa percurrunt. Igitur consideratio aëris inter ea quæ sanitati fovendæ conducunt non infimum locum sibi vindicat. Respiratio, transpiratio, cœteræque functiones & excretiones absquè illius concursu ritè se habere nequeunt. At in aëre externo variæ fiunt mutationes ex quibus diversi producuntur effectus pro variâ earum naturâ. Illæ sunt quæ in illius gravitate, elatere, calore, frigore, siccitate, humiditate sese produnt, vel in partibus magìs aut minùs heterogeneis è minerali, vegetali & animali regno depromptis, quibus fœtus est & impregnatus aër. Verùm quinam sint harum-ce mutationum effectus, & in quânam ex his aëris constitutionibus sanitati fovendæ magis conducit exercitium? Hoc perpendendum incumbit.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

I I.

GRAVITATE & elasticitate corpus nostrum undiquè premit aër. Hæc pressio longè major est quàm vulgò creditur. Æqualis est ponderi columnæ mercurii cujus altitudo ad 28 pollices excurreret, basis verò superficiem corporis adæquaret; undè, inito calculo, pondus aëreæ molis suprà corpus staturæ mediæ æquat 31500 libras *. Pondere hoc immenso corpus obrueretur, nisi undiquè circumfusa premeret æqualitèr athmosphæra, & aëris in omnibus corporis partibus contenti nisu continuo æquilibraretur. Verùm non eadem est semper in subjecta corpora aëris pressio; insignis sæpè aërei ponderis diversis locis, diversisque temporibus observatur & ex mercurii altitudine in Barometro mensuratur varietas. Hac perturbato aërem externum intèr & internum æquilibrio, illius diversâ in cutim actione, diversæ fiunt in fluidis alterationes, in solidis mutationes. His diversi generantur morbi, quandòque ii qui populares vel epidemici vocantur. Gravitatis & elasticitatis aëreæ varietas & actio desumuntur ex heterogeneis partibus quibus impregnatur athmosphæra, ex motu hujus variato, sivè ex ventis, ex calore, frigore, siccitate & humiditate. Hæ aëris qualitates, constitutiones fuerunt vocatæ. Aërem infici variis emanationibus pro locorum naturâ, pro corporibus mineralis, vegetalis aut animalis regni in illis latitantibus, quis ignorat? Hæ partes heterogeneæ aëre innatantes pro eorum diversâ indole benignos aut malignos effectus producunt. Hinc Hippocrates aërem vitæ morborumque causam esse dixit. Nullibi aër magìs fœtus est partibus heterogeneis & noxiis, quàm in vicinio aquarum stagnantium *, in locis humilibus, & ubicumquè nequit renovari.

* Traité de Météorologie, pag. 479.

* A tali causâ originem duxit morbus qui grassatus est in parochiam *de Stains*, anno 1778, & à paucis annis in parochiam *Argenteuil*.

A variis etiam ventis afferuntur partes heterogeneæ pro locis à quibus flant & quos peragrant. Sic venti septentrionales in regione nostrâ vulgò sunt frigidi, quippè è locis minùs calefactis spirantes congelatos vapores secum vehunt. Australis ventus vulgò calidus est, utpotè è regionibus calidis proveniens. Orientalis moderatè calidus est & siccus, quippè è locis anteà sole fotis provenit, & peragrat terras ubi nulla ferè maria existunt. In genere est saluberrimus. Occidentalis tandèm humidus est, & imbres largas secum afferre solet, exurgit enim ex Oceano.

Varii etiam motus fiunt in aëre quæ dicuntur *fluenta*, quibus heterogeneæ partes abripiuntur, feruntur que in loca in quibus præ eorum situ fluentorumque directione, hærent, & ibi producunt morbos, salvis omnibus locis adjacentibus. Sic sæpè apparet morbus popularis in unâ parochiâ *; salvis parochiis circumjacentibus, licet incolarum idem sit laboris genus, vivendique norma.

* In exemplum veniunt parochia de *Fontenay sous Louvres*, anno 1773; parochia de *Vemars* anno 1775; parochia *du Tremblay* anno 1776 & annis 1785 & 1786, parochia dicta *des Vertus*.

I I I.

NEC tantùm ex diverso gravitatis & elasticitatis aëris gradu, ex variis ventis, ex partium heterogenearum naturâ salubris est vel insalubris aër; sed etiam ex calore, frigore, siccitate, humiditate.

Nulla aëris temperies corpus vivens sensibiliùs afficit, quàm calor & frigus. Quidquid est infrà actualem corporis calorem, frigidum; quidquid est suprà, calidum sentitur & nuncupatur. Calor aërem rarefacit, imminuit hujus gravitatem, ergo pressionem. Hinc quâ proportione calidus fit aër externus, eâdem adaugetur interni vis elastica, rarefiunt humores, respirationis opus minùs ritè adimpletur, laboriosa fit hæc functio, difficiliorque sanguinis & humorum circuitus, undè lassitudines, debilitates quas experimur dùm perdurant fervores æstivi. Insupèr calore patentiores fiunt cutis meatus, adaugetur insensilis exhalatio, qui remanent humores viscidi fiunt, avolatâ eorum parte fluidiori, circulationique obeundæ minùs idonei. Si accedat humiditas, vis elastica aëris humoribus indigenæ

pressione aëris externi minùs adhùc æquilibratur. Humiditate relaxantur solida, debiliùs agunt in humores, hi lentescunt, congestiones efficiunt; intrà partes illorum per vim aëris interni elasticam fit diductio, dissolutio, putrefactio. Hìnc ista temperies quæ à Sydenhamo & aliis vocatur tepida, insalubris maximè & perniciosa jurè ac meritò ipsis videtur.

A frigore condensatur aër; major ergo est ipsius vis elastica & pressio in superficiem corporis. Qui fluidis est indigena magìs comprimitur; undè magìs compacti humores. Prætereà frigore solidorum vis in fluida crescit, respirationis munus, auctâ aëris gravitate & elatere, faciliùs adimpletur, promovetur humorum circuitus, functionesque alacriùs fiunt. Verùm si frigus sit nimìs intensum, humores partìm figit, partìm ab ambitu retrò ad interiora urget agendo in cutim, cujus exquisitus est sensus, eamque spasmodicè constringendo, quæ avolare debebant effluvia retinentur, vel eorum pars tantùm fluidissima abripitur, undè sanguinis & humorum acrimonia, spissitudo inflammatoria.

IV.

SICCITAS & humiditas sunt aëris temperies maximè sensibus obviæ. In genere constitutio sicca est omnium saluberrima. Aër enim minùs à naturâ suâ recedit, quippè minori emanationum quantitate impregnatur, magìs servat æquilibrium cum aëre in humoribus existente, ad respirationem magìs est idoneus bronchia & vesiculas ampliùs porrigendo ac distendendo, undè liber sanguinis circuitus, humorumque excretio & secretio. Si siccitas sit calidior, vias respirationis exsiccat, mobiliora dissipat, residua crassa efficit. Si sit frigidior, fibræ tonum adauget, illius oscillationes frequentiores & fortiores efficit; contrahendo cutis poros transpirationis partem tantùm fluidiorem elabi sinit. Undè morbi inflammatorii.

Ex omnibus constitutionibus insaluberrima est humida. Quò magìs pluviosus est aër, eò magìs à statu perfecto recedit, eò minùs potest æquilibrare aërem in humoribus contentum, respirationis officio favere, imminuto illius gravitate & elatere, laxatisque tùm pulmonum, tùm corporis peripheriæ fibris; undè motu lentiori donantur humores, transpiratio minùs ritè succedit, noxia accumulantur; motus intestinus in sanguine & in humoribus ab aëris elatere in ipsis inclusi nascitur, quo ad dissolutionem scorbuticam, putredinemque tendunt. Hìnc morbi a pituitosâ & glutinosâ colluvie oriundi, ut vertigines, cachochymia, catarrhi pituitosi, œdemata, febres putridæ, scorbuticæ, scorbutus. Hìnc tot morbi populares in parochiis quarum incolæ vitam degunt in ædiculis depressis, propè latrinas, fimeta cavædiis inclusa, putridum vaporem exhalantia; quæ ædicula præ fenestrarum angustiis & sæpè defectu, aëreis fluentis nequeunt mundari. Si humiditati accedat calor; quæ paragrapho præcedenti à temperie tepidâ oriri retulimus, patrantur mala. Si frigus, particulæ aqueæ meatibus perspirationis arctiùs solitò applicantur, poros cutis & pulmonum arctant, & occludunt; insensilis exhalationis exitum, perfectumque respirationis opus impediunt, undè plurima noxia retinentur in corpore, undè febres putridæ catarrhales, catarrhi, peripneumoniæ nothæ, rheumatici dolores, &c.* Nunc in quânam ex his constitutionibus sanitati magìs conducit exercitium?

* Tales fuerunt morbi, qui generatìm grassati fuerunt anno 1776.

V.

SANGUINEM & humores cordis & arteriarum actione moveri notum est. Verùm hæc actio sola si vitæ conservandæ sufficit, sanitati fovendæ imparem esse, nisi idoneum accedat exercitium, quotidiana probat experientia. Sìc qui vitam inexercitati degere coguntur, graves, cacochymici fiunt, ipsisque mox pedes & crura tument. Ab exercitio ritè instituto magna ad sanitatem

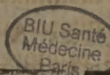
exurgunt commoda fereque universa constituitur Medicina. Musculorum motu sanguinis circuitus insensilisque exhalatio non parùm promoventur, calor nativus suscitatur, perficitur sanguificationis opus, pravorum succorum collectiones præcaventur. Exercitium sanguinis & humorum motum per vasa promovendo impedit ne quid nocituri miasmatis ab aëre in sanguinem irrepat, vel si quid jam commixtum est, felicitèr nonnunquàm expellit. Hinc quot morbos vario medicamentorum apparatu dudùm & frustrà tentatos, exercitio curatos fuisse observatio & experientia comprobant. Verùm quoquo modo & ubicumque fiat exercitium, in aëre semper & ubique nos ambiente fit, & ritè institutum ad sanitatem conducit; sed magìs aut minùs pro diversâ aëris temperie.

In calidâ moderatè & siccâ, naturalis solidorum tonus & vis in fluida conservatur, undè sanguinis circuitus insensilisque exhalatio, quibus tam necessarius est motus, ritè fiunt. Si calidior fit constitutio, rarefactis humoribus vasorum parietes distrahuntur, notha plethora molestat, difficilis per pulmonem sanguinis transitus, laboriosa respiratio, undè motus in hâc constitutione moderatus conducit, at periculosus esset, si paulò intenderetur; quippè per exercitium paulò intensum accelerato sanguinis motu, eo pulmones obruerentur, undè suffocationis immineret periculum. In frigidâ moderatè & siccâ, respiratio fit facilè, auctâ aëris gravitate & elatere; solidorum vis crescit, undè validior circulatio, perfectior humorum elaboratio & secretio, minus ergo requiritur exercitium. At si frigus intenditur, solidorum vis in fluida major fit, cutis pori spasmodicè constringuntur, pars tantùm fluidior ab humoribus abripitur, undè timenda spissitudo inflammatoria. Igitur exercitium in illâ temperie cautè adhibendum. In humidâ solidorum tonus & actio, interpositis intrà ipsorum poros partibus aqueis, minuitur, languet humorum circuitus, transpiratio & respiratio minùs ritè adimplentur. Quibus majori quantitate in istâ constitutione fœtus est aër, emanationes faciliùs subeunt sanguinis oceanum. Si calida, magis timenda est, ut anteà dictum fuit. Si frigida, partes aqueæ orificiis ductuum transpirationis arctiùs applicantur, illius exitum impediunt, undè plurima nascuntur mala, quæ paragrapho præcedenti retulimus. Verùm exercitium solida roborat, circulationis motum & transpirationem adauget. Quæ irrepserunt intrà fibrarum poros, aqueas partes, vel quæ sanguinis oceanum ingressa sunt, miasmata, expellit. Solidis actionem, humoribus fluiditatem, appositamque elaborationem conciliat. Pravos ergo humidæ constitutionis effectus emendat & extirpat exercitium. Nullus est humiditatis gradus, in quo felicitèr ad sanitatem adhiberi possit, sed idem dici non potest in aliis constitutionibus, ut modò probavimus:

Ergo in nullâ aëris temperie sanitati fovendæ magìs conducit exercitium, quàm in humidâ.

Proponebat Parisiis, JOANNES-BAPTISTA-CAROLUS ASSELIN, Abrincensis, Doctor Medicus Cadomensis, nec-non Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, Theseos Auctor.

A. R. S. H. 1787. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, viâ dictâ *du Fouarre*, 1787.